

Testament voor het leven

Niemand die er graag aan denkt, maar toch moet je er op enig moment bij stilstaan: wie regelt je zaken als je dat zelf niet meer kunt? Leg het vast in een levenstestament, dat kan vervelende situaties voorkomen.

KAJ VAN ARKEL

Een testament is hartstikke handig. Het zorgt ervoor dat er na overlijden geen onduidelijkheden over je wensen ontstaan en het scheelt nabestaanden een hoop rompslomp. Maar ook tijdens je leven kan het gebeuren dat je niet langer in staat bent om financiële en persoonlijke zaken af te handelen. Bijvoorbeeld door dementie, een ongeval of ziekte.

„Om daarop voorbereid te zijn kun je een levenstestament opstellen”, zegt Iris Brik, onafhankelijk financieel planner en mede-oprichter van Velex, de Vereniging van Levensexecuteurs. „Daarin leg je vast wat je wensen zijn en benoem je een persoon die namens jou mag handelen.”

Wat is een levenstestament?

„Een levenstestament is niet hetzelfde als een ‘gewoon’ testament”, legt Brik uit. „In een testament staat wat na je overlijden met je nalatenschap moet gebeuren. In een levenstestament leg je vast wat er moet gebeuren als je wilsonbekwaam wordt.”

TIPS

Hoe regel je een levenstestament?

- Financieel planner Iris Brik geeft een handig stappenplan.**
1. Wijs de persoon of personen aan die jouw zaken mogen behartigen als jij dat zelf niet meer kunt. Maar beslis ook of je een onafhankelijk toezichthouder wilt benoemen.
 2. Wil je één gevolmachtigde die alle

- belangrijke zaken voor zijn rekening neemt? Of meerdere gevolmachtigden, waarbij de een zich bekommert om de financiën en de ander om medische aangelegenheden?
3. Leg de zaken vast die jij belangrijk vindt. Een financieel adviseur kan je aan de hand van een vragenlijst helpen bij het nadenken over de

- mogelijkheden. Dergelijke vragenlijsten zijn ook online te vinden.
4. Maak een afspraak bij de notaris om het levenstestament op te stellen en te registreren in het landelijk register. De kosten van een levenstestament bedragen tussen de 300 en 500 euro per persoon.
5. Neem eens per jaar

het levenstestament met de gevolmachtigden door. Je situatie, maar ook je wensen kunnen in de loop der tijd veranderen. Een adviesgesprek duurt gemiddeld één tot twee uur. Afhankelijk van de expertise van de adviseur en de complexiteit van de situatie variëren de kosten van circa 80 tot 200 euro per uur.

Daarbij gaat het niet alleen over geld of bezittingen, maar ook om medische en persoonlijke zaken. In welke situaties wil je medisch niet verder worden behandeld? Of wie moet er voor je huisdieren zorgen als je dat zelf niet meer kunt? Dat kan allemaal in een levenstestament worden vastgelegd.

In principe gebeurt dat met hulp van een notaris, maar je kunt het ook zelf vastleggen in een zogeheten onderhandse akte. Overleg dat dan wel met je bank, want die accepteert vaak alleen een levenstestament als het notarieel is vastgelegd.

Hoe steekt zo’n levenstestament in elkaar?

Met een levenstestament geef je een wettelijke volmacht aan iemand die je kent en vertrouwt. Bijvoorbeeld een familielid of een goede vriend. Deze persoon, ook wel gevolmachtigde genoemd, heeft dan het recht beslissingen te nemen over je financiële en medische zaken. Denk aan het regelen van je belastingen of het betalen van je rekeningen.

„Het kan zijn dat je je naasten niet met alle verantwoordelijkheid wilt opzadelen, hen minder capabel acht

of misschien niet vertrouwt”, zegt Brik. „In dat geval kun je naast een gevolmachtigde een toezichthouder benoemen. In de praktijk zal dat een financieel planner of accountant zijn.” Die houdt in de gaten of de door jou vastgelegde keuzes en wensen worden nageleefd. De gevolmachtigden leggen jaarlijks verantwoording af aan de toezichthouder.

Let op: zorg dat de persoon die je belangen op financieel vlak behartigt, deskundig en integer is. Voor sommigen is de verleiding van geld groot. Brik: „Integriteit en zelf ‘financieel in balans zijn’ zijn belangrijke voorwaarden om de rol van gevolmachtigde goed te kunnen invullen”, aldus Brik.

Eén of meerdere gevolmachtigden?

„De rol van belangenbehartiger kun je over meerdere personen verdelen”, zegt Brik. „Bijvoorbeeld als de financiële situatie complex is, of het ziekteverloop van betrokkene veel van de familie eist. Dan is het fijn als je die zorg en verantwoordelijkheid over meerdere gevolmachtigden kunt verdelen. Of de taken, afhankelijk van

‘Zelf financieel in balans zijn is een belangrijke voorwaarde voor een gevolmachtigde’

ieders talent en expertise, kunt splitsen.”

Als kinderen samen levensexecuteur voor hun ouders zijn, is het verstandig om een onafhankelijke en neutrale toezichthouder te benoemen. Al is het maar om de schijn van belangenverstrengeling tegen te gaan.

Wat gebeurt er als je geen levenstestament hebt?

Heb je niemand aangewezen om je belangrijke zaken te regelen, dan benoemt de rechter een bewindvoerder.

„Dat kan iemand zijn van wie je bij je gezonde verstand nooit zou hebben gewild dat die je zaken zou behartigen”, zegt Brik. „Maar het belangrijkste van een levenstestament is dat je naasten, die op zo’n moment toch al moeten dealen met hun emo-

ties en onzekerheden, niet opzadelt met vragen waar alleen jij het antwoord op weet.”

In welke situaties biedt een levenstestament uitkomst?

Stel je partner heeft dementie. Hij of zij kan niet langer thuis wonen en verhuist naar een zorginstelling. Het huis dat jullie ooit samen kochten is te groot voor jou alleen en je wilt het verkopen. Maar omdat je niet alleen eigenaar van de woning bent, heb je de handtekening van je partner nodig. Aangezien die wilsonbekwaam is en dus niet meer in staat is om te tekenen, mag je het huis niet verkopen. Hiervoor is toestemming nodig van de rechter. Met een levenstestament haad dat voorkomen kunnen worden.

Is het alleen iets voor ouderen?

Brik: „Ook jonge mensen worden ziek en kunnen in een positie belanden dat ze niets zelf meer kunnen. Een levenstestament opstellen moet je op tijd doen. Zodra je grip op de werkelijkheid verliest, bijvoorbeeld door dementie, kan een notaris je niet langer van dienst zijn.”

Waarvan akte

Waargebeurde verhalen uit de notarispraktijk, opgetekend door Johan Nebbeling.

Moeder wist wel wat voor vlees ze in de kuip had

U bent voor niets meegekomen; er valt voor u niets te halen.” Ik zeg het met een lach, het is een grapje om het ijs te breken. Maar het is ook waar: de mannelijke helft van het echtpaar dat tegenover me zit zal niets krijgen uit de erfenis van zijn onlangs overleden schoonmoeder.

Zo heeft ze dat bepaald in haar testament, via een uitsluitingsclausule. Haar dochter en schoonzoon zijn al jaren in gemeenschap van goederen getrouwd, maar het flinke kapitaal dat haar dochter erft, blijft daardoor buiten die gemeenschap. Het is privévermogen van de vrouw waar de man niets over te zeggen heeft.

De erfflater mag hem namelijk niet, die schoonzoon. Dat heeft ze me verteld toen ze haar testament kwam opmaken. Ze vertrouwde hem niet. ‘Het is een gluiperd die mijn dochter vanaf het begin af aan heeft bedrogen’, zei ze. Het was haar een raadsel waarom haar dochter ooit met deze man is getrouwd.

De man – ik kan niet zeggen dat ik hem sympathiek vind – moet eerst nog lachen om mijn grapje. Maar de vrolijke stemming slaat snel om als hij hoort wat ik te vertellen heb en zich realiseert dat hij inderdaad buiten het net zal vissen. Zijn gehate schoonmoeder heeft hem, over het graf heen, een laatste streek geleverd.

Hij verontschuldigt zich (‘even naar het toilet’) en verlaat de kamer. Het duurt even voor ik in de gaten heb dat hij niet zal terugkeren. Zijn vrouw en ik kijken elkaar bevreemd aan, maar zetten ons gesprek voort. Misschien is hij, om van de schrik te bekomen, een luchtje scheppen.

De vrouw drukt mij de hand en verlaat mijn kantoor. Een paar minuten later is ze terug, ontzet: „Mijn man is weg!” Hij is, zo blijkt, er met hun auto vandoor gegaan, haar in verwarring achterlatend. Ze belt hem, maar hij neemt zijn telefoon niet op. Gelukkig woont in het dorp een kennis, die haar naar huis brengt, 80 kilometer verderop.

Als ze mij een paar maanden later belt om nog wat te vragen, vertelt ze me ook dat haar man nooit meer naar hun woning is teruggekeerd, maar simpelweg uit haar leven is weggereden. Nu zijn ze aan het scheiden en verloopt hun contact via advocaten. De man met wie ze twintig jaar samen was, spreekt en ziet ze nooit meer.

Kennelijk, beseft ze, is hij alleen bij haar gebleven om het erfdeel van zijn schoonmoeder op te kunnen strijken. Maar die had haar schoonzoon in de smiezen: een gluiperd!

► **Vanwege beroepsgeheim zijn geen namen vermeld.**
Reageren? johan.nebbeling@persgroep.nl

©RLOPPENHEIMER